

Kapitāla piesaiste Alternatīvajā vērtspapīru tirgū

Liene Dubava
Nasdaq Baltic Emitentu pakalpojumu nodaļas vadītāja

Alternatīvie akciju tirgi dod iespējas arī mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ar akciju tirgus starpniecību piesaistīt kapitālu straujākai attīstībai un lielākai konkurētspējai. Alternatīvajā tirgū uzņēmumiem ir izvirzītas zemākas prasības nekā biržas pamata jeb regulētajā tirgū, taču kapitāla piesaistes iespējas ir līdzīgas kā biržas regulētajā tirgū kotētajiem uzņēmumiem. Ziemeļvalstu alternatīvā tirgus *First North* prakse rāda, ka vidējais piesaistītais finanšu investīciju apjoms alternatīvajā tirgū ir 10 miljoni EUR, mazākais 2,7 miljoni EUR.

Uzņēmuma akcionāriem un potenciālajiem investoriem vērtspapīru tirgu ir iespējams arī izmantot uzņēmuma akciju tirgus cenas noteikšanai. Zinot akciju tirgus cenu, akcionāriem ir vieglāk novērtēt gan savu akciju vērtību, gan dažādu potenciālo investīciju vērtību (piemēram, riska kapitāls) attiecībā pret uzņēmuma esošo akciju vērtību. Pati kapitāla piesaiste uzņēmumu attīstībai alternatīvajā tirgū notiek divos veidos – sākotnējais publiskais piedāvājums un otrreizējais publiskais piedāvājums.

Sākotnējā publiskajā piedāvājumā (*Initial Public Offering, IPO*) uzņēmums pārdod daļu no esošajām akcijām vai izlaiž jaunas akcijas, kas tiek piedāvātas investoriem. Pēc piedāvājuma noslēgšanās uzņēmuma akcijas tiek iekļautas alternatīvajā vērtspapīru tirgū un ar tām iespējama brīva tirdzniecība.

Otrreizējo publisko piedāvājumu (*Secondary Public Offering, SPO*) var veikt tikai uzņēmums, kura akcijas jau ir iekļautas vērtspapīru tirgū. Brīdī, kad uzņēmumam ir nepieciešams papildu finansējums, tiek izlaistas un piedāvātas investoriem jaunas akcijas.

Abos minētajos gadījumos, akcijas visbiežāk tiek pārdotas dārgāk par to nominālvērtību, jo to cenu nosaka investoru vērtējums. Līdz ar to uzņēmuma vai esošo akcionāru rīcībā nonākušais finansējums parasti ir lielāks nekā akciju kapitāla pieaugums.

Alternatīvajā vērtspapīru tirgū finansējuma piesaistes process ir vieglāks, jo formalitāšu ir mazāk. Vienlaikus ir jāatceras, ka alternatīvais tirgus tradicionāli ir daudz riskantāks nekā biržas pamata jeb regulētais tirgus, investori pret to izturas piesardzīgāk, tāpēc uzņēmumiem finansējuma piesaistei ir rūpīgi jāgatavojas. Šajā procesā liela nozīme ir gan paša uzņēmuma biznesa attīstības perspektīvai, gan sertificētajiem konsultantiem (to piesaiste alternatīvajā tirgū ir obligāta), kas uzņēmumu konsultēs gan par iespējamo akciju pircēju interesi un uzņēmuma piemērotību akciju tirgum, gan par akciju pārdošanas, uzņēmuma attīstības un investoru attiecību jautājumiem.